

Українська мова за професійним спрямуванням
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Для всіх</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній / весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 (60)</i>
Семестровий контроль / контрольні заходи	<i>Залік / МКР</i>
Розклад занять	<i>щотижня</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://kumlk.kpi.ua/node/1852
Розміщення курсу	<i>Кожен викладач використовує свій навчальний ресурс (MOODLE, Google classroom)</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мета навчальної дисципліни — формування в студентів компетентностей:

- застосовувати знання державної та іноземних мов із метою забезпечення ефективності професійної комунікації, підвищувати рівень академічної культури;
- використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного виконання спеціалізованих завдань професійної діяльності працювати з фаховими текстами;
- критично осмислювати основні теорії, принципи, методи й поняття в навчанні та професійній діяльності;
- діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, зокрема, міжнародних у галузі інформаційної та / або кібербезпеки;
- усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні.

1.2. Основні завдання кредитного модуля.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- основних етапів формування, становлення й розвитку української мови;
- особливостей жанрів наукового стилю сучасної української літературної мови;
- основних норм сучасної української літературної мови;
- основних понять та фундаментальних цінностей академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру та якість освіти;
- джерел наукової інформації та методики інформаційного пошуку;
- законів та основних засобів спілкування;
- вимог до написання та оформлення академічних текстів;
- правил оформлення покликань і цитувань в академічних роботах.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» разом із такими предметами, як історія науки і техніки, іноземна мова та історія української культури, формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

Дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» ґрунтується на отриманих під час навчання в середній загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Формування української національної мови. Законодавчі основи функціонування української мови

Тема 1. Мова як суспільне явище. Державна мова — мова професійного спілкування

Тема 2. Основи культури української мови

Тема 3. Мовні особливості функційних стилів

Тема 4. Науковий стиль у стильовій системі української мови. Предмет та основні категорії термінознавства

Розділ 2. Академічна доброчесність та основи академічного письма

Тема 1. Академічна культура, академічна доброчесність

Тема 2. Мистецтво написання академічного письма

Розділ 3. Універсальні величини усного спілкування

Тема 1. Спілкування як інструмент професійної діяльності

Тема 2. Риторика й мистецтво презентації

Тема 3. Культура усного фахового спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. Київ: Алерта, 2011. 696 с. Режим доступу:

http://futurestudents.at.ua/Dowlands/Shevchuk_S_V_Klimenko_I_V_Ukrayinska_mova_zh_p.pdf

Додаткова

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред.

Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова». Київ: Таксон, 2016. 234 с. Режим доступу до ресурсу:

<https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wa1NoR3g4S1FaWVE/view>

2. Рижко О. М. Плагіат як соціально-комунікаційне явище: монографія / Рижко Олена Миколаївна. Київ: Паливода А. В. 2017. 388 с. Режим доступу:

http://shron1.chtyvo.org.ua/Ryzhko_Olena/Plahiat_u_sotsialnokomunikatsiinomu_vymi_ri_pochatku_KhKhl_stolittia_pryroda_iavyscha_ta_istoriia_bor.pdf

3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (Законодавство України)

4. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf> (Український правопис)

5. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> («Словники України»)

6. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал)

7. http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_vocab_CD.htm (Електронні версії словників термінографічної серії СловоСвіт)

8. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000989> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)

Література міститься в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського / у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського/ на кафедрі УМЛК / у системі «Електронний КАМПУС».

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Програма навчальної дисципліни передбачає проведення лекційних та практичних занять.

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних запитань (перелік дидактичних засобів, завдання для СРС із покликанням на літературу)
1	<p>Лекція 1. Предмет та завдання курсу, його наукові основи. Мова як суспільне явище. Законодавчі основи функціонування української мови. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. Мовна політика в Україні. Функції мови</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none">1. Мова й суспільство.2. Територіальна й статистична характеристика української мови.3. Історичне походження сучасної української літературної мови.4. Назвати форми, в яких існує мова.5. Спільні риси писемного та усного мовлення.6. Дати характеристику специфічним рисам писемного мовлення.7. Назвати найважливіші функції мови.8. Схарактеризувати типи літературних норм.9. Дати характеристику орфоепічним нормам.10. Дати визначення поняттю евфонія.11. Дати характеристику акцентуаційним нормам української мови.12. Пояснити, що регламентують орфографічні та пунктуаційні норми.13. Назвати основні способи словотворення.14. Схарактеризувати способи подолання суржику в мовленні. <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. Київ: Алерта, 2011. С. 265—299; 317—349; 361—381. Режим доступу:

	<p>http://futurestudents.at.ua/Dowlands/Shevchuk_S_V_Klimenko_I_V_Ukrayinsk_a_mova_za_p.pdf</p> <p>2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19</p>
2	<p>Лекція 2. Мистецтво написання академічного письма. Наукова публікація як засіб фіксації та оприлюднення наукового результату. Підготовка й написання наукового тексту. Структурно-змістові особливості навчально-наукового твору. Міжнародні стилі оформлення списку наукових публікацій</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні вимоги до виконання та оформлення курсової, бакалаврської робіт. 2. Оформлення титульної сторінки наукової роботи. 3. Основи редагування наукових текстів. 4. Наукове знання як специфічний зміст наукового тексту. 5. Інформативність, членованість, зв'язність, лінійна послідовність, цілісність, перспекція, модальність, завершеність як основні категорійні ознаки академічного тексту. 6. Назвати основні властивості наукового знання. 7. Особливості моделювання наукового знання. 8. Назвати стадії створення академічного тексту. 9. Цілісно-композиційне мислення автора тексту. 10. Охарактеризувати функційно-сміслові форми академічного тексту. <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова». Київ: Таксон, 2016. 234 с. Режим доступу до ресурсу: https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wa1NoR3g4S1FaWVE/view 2. Рижко О. М. Плагіат як соціально-комунікаційне явище: монографія / Рижко Олена Миколаївна. Київ: Паливода А. В. 2017. 388 с. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Ryzhko_Olena/Plahiat_u_sotsialnokomunikatsiinomu_vymiri_pochatku_KhKhl_stolittia_pryroda_iavyscha_ta_istoriia_bor.pdf
3.	<p>Лекція 3. Риторика й мистецтво презентації. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Мистецтво аргументації. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Прийоми впливу на слухачів. Види публічного мовлення</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи історії розвитку риторики. 2. Видатні оратори світової та української культури. 3. Статус сучасної риторики. 4. Паралінгвістичні засоби: жести, міміка, поза. 5. Охарактеризувати культуру сприймання публічного виступу. 6. Назвати види запитань. 7. Схарактеризувати презентацію як різновид публічного мовлення. 8. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. Київ: Алерта, 2011. С.178—196. Режим доступу:

http://futurestudents.at.ua/Dowlands/Shevchuk_S_V_Klimenko_I_V_Ukrayinska_mova_za_p.pdf

Практичні заняття

Основні завдання практичних занять — закріпити теоретичний матеріал, засвоєний під час лекційної частини курсу; навчити студентів узагальнювати набуті знання для виконання конкретних завдань (комунікативних, евристичних, креативних); виробити навички професійної етики.

№ з/п	Назва теми заняття
1	Практичне заняття 1. Структурно-змістові особливості академічного письма. Побудова навчально-наукового твору. Чинні стандарти й правила оформлення покликань і цитувань в освітніх наукових роботах. Підвищення рейтингу. Залік

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студента передбачає підготовку здобувача освіти до аудиторних занять та заліку.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних запитань (<i>перелік дидактичних засобів, завдання для СРС із покликанням на літературу</i>)
1	Тема 1. Мова як суспільне явище. Державна мова — мова професійного спілкування СРС 1. Мова й суспільство. 2. Територіальна й статистична характеристика української мови. 3. Історичне походження сучасної української літературної мови. 4. Назвати форми, в яких існує мова. 5. Спільні риси писемного та усного мовлення. 6. Дати характеристику специфічним рисам писемного мовлення. 7. Назвати найважливіші функції мови. 8. Схарактеризувати типи літературних норм. 9. Дати характеристику орфоепічним нормам. 10. Дати визначення поняттю евфонія. 11. Дати характеристику акцентуаційним нормам української мови. 12. Пояснити, що регламентують орфографічні та пунктуаційні норми. 13. Назвати основні способи словотворення. 14. Схарактеризувати способи подолання суржику в мовленні.
2	Тема 2. Мистецтво написання академічного письма СРС 1. Основні вимоги до виконання та оформлення курсової, бакалаврської робіт. 2. Оформлення титульної сторінки наукової роботи. 3. Основи редагування наукових текстів. 4. Наукове знання як специфічний зміст наукового тексту. 5. Інформативність, членованість, зв'язність, лінійна послідовність, цілісність, перспекція, модальність, завершеність як основні категорійні ознаки академічного тексту. 6. Назвати основні властивості наукового знання. 7. Особливості моделювання наукового знання. 8. Назвати стадії створення академічного тексту. 9. Цілісно-композиційне мислення автора тексту. 10. Охарактеризувати функційно-сміслові форми академічного тексту.

	11. Пояснити суть нелінійної організації тексту. 12. Назвати взаємозв'язок вступу і закінчення. 13. Охарактеризувати структуру прикінцевої частини тексту. 14. Назвати структуру вступу.
3.	Тема 3. Риторика й мистецтво презентації СРС 1. Етапи історії розвитку риторики. 2. Видатні оратори світової та української культури. 3. Статус сучасної риторики. 4. Паралінгвістичні засоби: жести, міміка, поза. 5. Охарактеризувати культуру сприймання публічного виступу. 6. Назвати види запитань. 7. Схарактеризувати презентацію як різновид публічного мовлення. 8. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. 9. Назвати умови успішного виступу. 10. Назвати типи та види презентації. 11. Назвати етапи розвитку риторики. 12. Охарактеризувати роль невербальних засобів у публічному мовленні. 13. Подолання страху перед аудиторією. 14. Розкрити культуру сприймання публічного виступу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекційних занять вільне. Бали за присутність на лекціях не додаються. Лише за відвідування практичних занять студенти не набувають бали: рейтинг студента формує активна участь на практичних заняттях і підготовленість до них, а також виконання завдань, передбачених СРС. Пропуск практичного заняття не дає можливості отримати студенту бали в семестровий рейтинг, проте кожен студент має право відпрацювати пропущені лише з поважної причини (лікарняний, офіційний дозвіл деканату) заняття за рахунок самостійної роботи під час консультацій, передбачених навчальним навантаженням викладача.

Заохочувальні бали студент набуває за участь у міжнародних, всеукраїнських та / або інших заходах та / або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни) або / та написання тез доповіді або оформлення творчої роботи як наукової роботи для участі в конкурсі студентських наукових робіт. Ваговий бал — 10.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені в розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені в розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно зі заздалегідь визначеними процедурами.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він набуває:
- за 2 експрес-контрольні роботи (на лекційних заняттях);
- за виконання МКР.

Критерії нарахування балів.

2.1. Експрес-контрольна робота

Максимальна кількість балів за експрес-контроль становить — $2 \times 6 = 12$ балів.

Критерії оцінювання:

«відмінно» — 5 — 6 балів — безпомилкове виконання практичних завдань та повна й ґрунтовна відповідь на теоретичне запитання відповідно до змісту завдання або запитання;

«добре» — 4 бали — виконання практичних завдань із незначними помилками та достатньо повна відповідь на теоретичне запитання з незначними похибками;

«задовільно» — 3 бали — виконання практичних завдань із великою кількістю помилок та не зовсім правильна відповідь на теоретичне запитання;

«незадовільно» — 0 балів — відсутність виконаного практичних завдань або його незадовільне виконання (більше як 60 % завдань виконано неправильно); невисвітлене теоретичне запитання, незадовільна відповідь зі значними помилками (більше як 60 % теоретичного матеріалу не правильне чи не відповідає змісту запитання) або відсутність відповіді.

2.2. МКР

Ваговий бал — 88

Критерії оцінювання:

«відмінно» — 79—88 балів — безпомилкове виконання практичного завдання відповідно до змісту завдання;

«добре» — 66—78 балів — виконання практичного завдання з незначною кількістю помилок або деякими хибами;

«задовільно» — 53—65 балів — виконання практичного завдання зі значною кількістю помилок або хиб;

«незадовільно» — 0 балів — відсутність виконаного практичного завдання або його незадовільне виконання (менше як 60 % правильно виконаних завдань).

Залікова контрольна робота оцінюється 100 (ста) балами. Залікова контрольна робота складається з двох запитань теоретичного характеру з різних розділів робочої програми та одного практичного завдання.

Кожне теоретичне запитання оцінюється 35 (тридцятьма п'ятьма) балами відповідно до системи оцінювання:

«відмінно» — 32—35 балів — повна відповідь (не менше як 90 % потрібної інформації);

«добре» — 26—31 балів — достатньо повна відповідь (не менше як 75 % потрібної інформації або незначні неточності);

«задовільно» — 21—25 балів — неповна відповідь (не менше як 60 % потрібної інформації та деякі помилки);

«незадовільно» — 0 балів — незадовільна відповідь.

Практичне завдання оцінюється з 30 (тридцяти) балів відповідно до системи оцінювання:

«відмінно» — 27—30 балів — повне безпомилкове виконання завдання;
«добре» — 23—26 балів — повне виконання завдання з несуттєвими неточностями;
«задовільно» — 18—22 бали — завдання виконане з певними недоліками;
«незадовільно» — 0 балів — завдання виконано з багатьма недоліками або не виконано.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше як 60	Незадовільно
Менше як 50	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік запитань, які виносяться на семестровий контроль, містяться в додатку 1.
Зміст, вимоги та зразок МКР містяться в додатку 2.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус)

Склали: доцент, кандидат педагогічних наук Тільняк Неоніла Василівна, старший викладач Сидоренко Лілія Миколаївна

Ухвалено: кафедра української мови, літератури та культури (протокол №10 від 31.05.2024 р.

Погоджено: [Методична рада університету](#) (Протокол № 8 від 20.06.2024)

Додаток 1

Перелік запитань для семестрового контролю (залік)

1. Схарактеризуйте роль мови в житті суспільства та назвіть її основні функції.
2. Проаналізуйте мовне законодавство та мовну політику в Україні.
3. Схарактеризуйте державну мову як мову професійного спілкування.
4. Розкрийте комунікативні ознаки культури мовлення.
5. Визначте типологію мовних норм.
6. Схарактеризуйте лексикографічні джерела професійної мови та назвіть основні типи словників.
7. Проаналізуйте особливості функційних мовних стилів.
8. Схарактеризуйте науковий стиль та його підстилі, назвіть його ознаки.
9. Порівняйте мовні ознаки наукового та ділового стилів.
10. Проаналізуйте професійну сферу як інтеграцію офіційно-ділового, наукового й розмовного стилів.
11. Розкрийте поняття «академічна культура», «академічна доброчесність».
12. Схарактеризуйте джерела наукової та освітньої інформації.
13. Назвіть основні вияви академічної нечесності.
14. Опишіть методи запобігання плагіату.
15. Проаналізуйте текст як форму реалізації професійної діяльності.
16. Схарактеризуйте мовленнєвий етикет як компонент наукової комунікації.
17. Інтерпретуйте поняття «наукова мова» / «фахова мова».
18. Схарактеризуйте наукову публікацію як засіб фіксації та оприлюднення наукового результату.
19. Проаналізуйте етапи підготовки й написання наукового тексту.
20. Визначте структурно-змістові особливості навчально-наукового твору.
21. Розкрийте правила оформлення покликань в академічних текстах.
22. Назвіть функції, види, типи й форми спілкування.
23. Проаналізуйте основні закони спілкування та їхній вияв у професійному дискурсі.
24. Порівняйте індивідуальні та колективні форми професійного спілкування.
25. Схарактеризуйте форму проведення дискусії «мозкова атака».
26. Схарактеризуйте форму проведення дискусії «дерево рішень», «мозковий штурм».
27. Розкрийте структурні особливості монологічного професійного мовлення.
28. Визначте структурні особливості діалогічного професійного мовлення.
29. Розкрийте етапи підготовки усного фахового виступу.
30. Схарактеризуйте поняття «ораторська компетенція».

Додаток 2

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота має на меті перевірити знання студентів щодо основних етапів формування, становлення й розвитку української мови, володіння основними нормами сучасної української літературної мови, знання основних понять та фундаментальних цінностей академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру, якість освіти, законів та основних засобів спілкування в професійній сфері; виявити вміння студентів застосовувати норми сучасної української мови в професійному дискурсі, сформувати навички створення навчально-наукових текстів у жанрах, які відповідають професійній

підготовці, коректному оформленню результатів освітньої та дослідницької діяльності.

Кожен варіант МКР містить завдання однакового рівня складності.

Зразок
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Варіант 1

1. Дайте розгорнуту відповідь на запитання: чим відрізняється текст ділового документа від текстів інших стилів? Написати реквізити характеристики.
2. Обґрунтуйте, що найточніше може характеризувати людину під час комунікації: вияв її вербальних чи невербальних засобів? Як ви розумієте вираз «особистий простір», які існують вимоги до організації простору?
3. Поміркуйте над змістом вислову і доведіть або спростуйте його.
«Вкрасти у когось думки більший злочин, ніж вкрасти у нього гроші» (Вольтер).
4. Оформіть бібліографічний опис за ДСТУ 8302:2015.
Неоніла Тільняк та Нечипоренко Алла цього року видали посібник «Культура мови та ділове мовлення» обсягом 56 сторінок у видавництві університету КПІ ім. Ігоря Сікорського.